

SMB BAROMETER

Nasjonal rapport 2023

Alt innhold i denne presentasjonen tilhører BDO AS eller BDO Advokater AS og skal ikke kopieres eller distribueres uten vårt skriftlige samtykke.
Allt innhold i denne presentasjonen tilhører BDO AS eller BDO Advokater AS og skal ikke kopieres eller distribueres uten vårt skriftlige samtykke.

Innhold

1

OM SMB-
BAROMETERET

2

BAROMETER
Nøkkeltall

3

BAROMETER
Markedsutsikter

4

BAROMETER
Bærekraft

5

BAROMETER
Digitalisering



OM SMB-BAROMETERET

Om undersøkelsen

På vegne av BDO har Norstat/Varde Hartmark gjennomført **BDOs nasjonale SMB-barometer**. Dette er en undersøkelse blant 1200 små og mellomstore bedrifter (SMB) fra hele landet. SMB defineres her som virksomheter med opptil 500 millioner i omsetning.

Virksomhetene representerer et tverrsnitt av norske SMBer med tanke på geografi og omsetning. I tillegg tar undersøkelsen særlig for seg noen av de største bransjene i SMB.

Undersøkelsen ble gjennomført i oktober-november 2022.

Det er også utarbeidet et **regionalt SMB-barometer**. Dette bygger på ytterligere 300 intervjuer for å sikre tilstrekkelig volum i alle 2019-fylker.

Dette dokumentet er en rapport basert på BDOs nasjonale SMB-barometer. Rapporter basert på det regionale SMB-barometeret finnes på bdo.no



For spørsmål angående undersøkelsen, kontakt:

Marit Kaarbø Løvold

Senior Manager

Marked og Kommunikasjon BDO

Mobil +47 990 29 507

marit.kaarbo.lovold@bdo.no

Hovedfunn

Nøkkeltall og markedsutsikter

Usikre tider preger SMB, som forventer mindre vekst enn i fjor. Konsekvenser av den globale uroen og økt bekymring rundt rammevilkår bekymrer SMB mest.

Bærekraft

Det er noe nedgang i bærekraftsarbeid fra i fjor, men stabilt nivå på måling og rapportering. Bærekraftsarbeid i SMB rettes fortsatt i hovedsak mot klima og miljø, men en større andel jobber også med økonomi/virksomhetsstyring/etikk og sosiale forhold. Tiltakene forventes i størst grad å bidra til bedre lønnsomhet, og økonomi er blitt en viktigere driver.

Digitalisering

Det er noe lavere omfang av digitaliseringsarbeid enn i fjor, men økning i måling og rapportering på tiltakene. Digitalisering skal fortsatt først og fremst bidra til effektivisering, men flere SMBer mener digitaliseringsarbeidet skal treffe bredere.



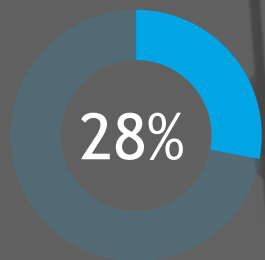


BAROMETER

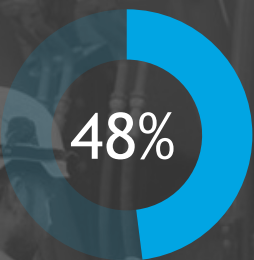
Nøkkeltall - Nasjonal

Nøkkeltall

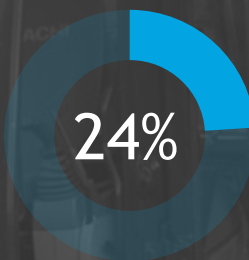
Markedsutsikter (2023)



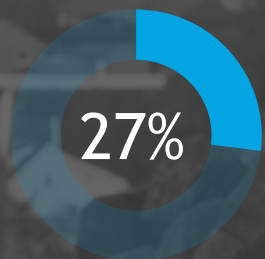
forventer økt omsetning neste 12 mnd.



forventer stabil omsetning neste 12 mnd.



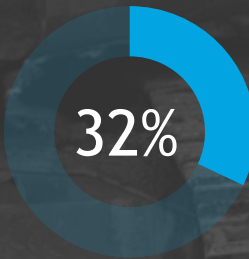
forventer redusert omsetning neste 12 mnd.



forventer økt resultat neste 12 mnd.



forventer stabilt resultat neste 12 mnd.

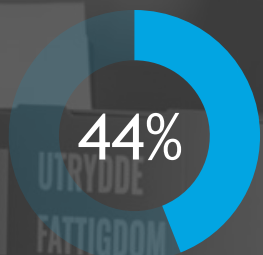


forventer redusert resultat neste 12 mnd.

Økte kostnader på innsatsfaktorer og økte energipriser er største hindre for positiv utvikling

Nøkkeltall

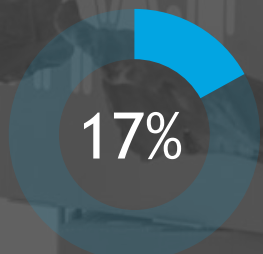
Bærekraft (2023)



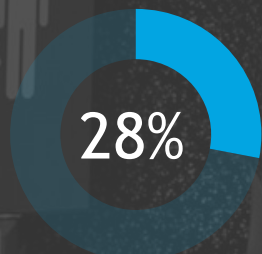
har bærekraftstiltak



måler bærekraftstiltak



rapporterer på bærekraftstiltak



tror bærekraftstiltak kan bidra til nye forretningsmuligheter

Jobber i snitt med

1,53

av de tre områdene innen bærekraft (klima/miljø, sosiale forhold, økonomi og virksomhetsstyring)

Nøkkeltall

Digitalisering (2023)



61%

har digitaliseringstiltak



17%

rapporterer på
digitaliseringstiltak



30%

måler digitaliseringstiltak



31%

tror digitaliseringstiltak
kan bidra til nye
forretningsmuligheter



BAROMETER

Markedsutsikter - Nasjonal

Usikre tider preger SMB, men det finnes lyspunkt

SMB-barometeret 2023 viser at norske virksomheter venter usikre tider. Langt flere enn i fjor forventer redusert omsetning de neste 12 månedene, og 1/3 tror inntjeningen vil gå ned. Svært mange opplever at økte kostnader på energi og innsatsfaktorer - og redusert etterspørsel - hindrer positiv utvikling. Likevel er det et lyspunkt å se at bedriftsledere i små og mellomstore virksomheter ser ut til å ta grep for å stabilisere og sikre driften. Deres evne til å omstille seg er avgjørende for å opprettholde og skape trygge arbeidsplasser og videre vekst.

MARTIN AASEN

Administrerende direktør, BDO Norge



I SMB-barometeret definerer vi små og mellomstore bedrifter som virksomheter med omsetning opptil 500 millioner kroner. Segmentet utgjør 99 prosent av norske bedrifter, og mange er bærebjelker for lokalt samfunns- og næringsliv. I årets SMB-barometer ser vi at de venter usikre tider, og optimismen vi så i fjorårets undersøkelse er snudd. 24 prosent forventer at omsetningen vil gå ned i 2023, mot åtte prosent i fjor. Nær halvparten tror omsetningen vil være uendret, og 28 prosent spår omsetningsvekst, ned fra 43 prosent i fjor.

Nytt i årets SMB-barometer er kartlegging av forventet resultatutvikling det kommende året. 32 prosent forventer at resultatet vil gå ned, 41 prosent forventer stabilt resultat. Resterende tror det vil gå opp. Ti prosent av bedriftene antar at de vil redusere antall ansatte, en økning på seks prosentpoeng fra i fjor.

Tallene viser at SMB står i en krevende situasjon. Når vi ser at såpass mange forventer redusert omsetning og resultat, kunne vi frykte at flere vil nedbemanne. Vi mener funnene

vitner om at SMB tar grep for å sikre så stabil drift som mulig i året som kommer. Slik verner de om arbeidsplasser, selv om mange har strammere økonomi. De større virksomhetene (over 100 millioner i omsetning) er gjennomgående mer pessimistiske i sine forventninger til omsetning, resultat og arbeidsplasser enn de mindre.

I årets SMB-barometer stilte vi nye spørsmål rundt hinder for positiv utvikling det kommende året. Det som bekymrer SMBene mest kan i stor grad knyttes til konsekvensene av global uro. Mer enn 6 av 10 mener økte kostnader på innsatsfaktorer og økte energipriser vil hindre positiv utvikling de neste 12 månedene. Det er noe forskjeller mellom bransjer. I handelsbransjen opplever hele 70 prosent dette som utfordrende. Bygg- og anleggsbransjen rammes også av økte kostnader og energipriser, og forventer i tillegg at redusert tilgang på innsatsfaktorer og redusert etterspørsel vil være store hinder. Vår erfaring er at denne bransjen også opplever økte renter som en stor belastning.

Nær halvparten sier at usikkerhet rundt rammevilkår, som skatter, avgifter og reguleringer, kan være et hinder for positiv utvikling. Dette er en markant økning på 16 prosentpoeng fra i fjor. Dette kommer samtidig som markedene endrer seg raskere og mer omfattende enn noen gang.

Det viktigste politikere, myndigheter og embetsverk kan gjøre for SMB nå, er å skape forutsigbarhet. Det har sjelden vært mer utfordrende å planlegge langsiktig drift.

Det er likevel lyspunkter i årets undersøkelse: Virksomhetene har modnet og økt sin kompetanse innen bærekraft og digitalisering. Flere SMBer ser at tiltak innen disse områdene gir nye forretningsmuligheter og påvirker lønnsomheten positivt. Selv om trangere tider utfordrer virksomhetene, forventer 90 prosent av SMBene å beholde eller øke antallet ansatte.

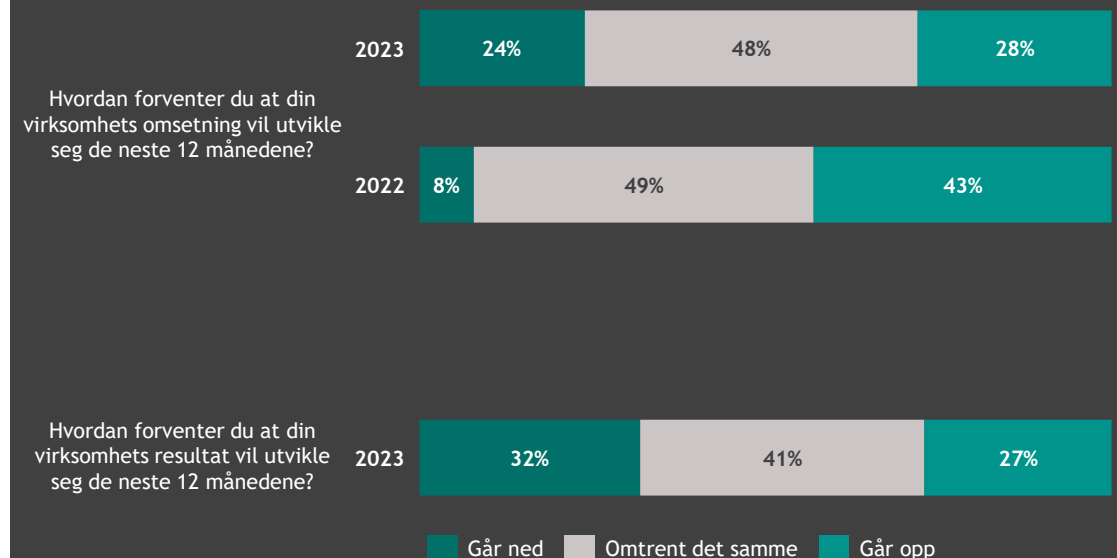
SMB-barometeret tar tempen på små og mellomstore bedrifter i hele Norge. Selv om mange nå forventer lavere omsetning og svakere resultat, er de omstillingsdyktige og tilpasser seg situasjonen for å sikre langsiktig drift og bevare arbeidsplasser.

Vi i BDO heier på de små og mellomstore virksomhetene. Mange av våre 40.000 kunder er SMBer som nå må justere budsjetter og prioriteringer. De behøver trygghet, stabile rammevilkår og gode beslutningsgrunnlag, slik at de kan ta gode valg og navigere tryggest mulig gjennom usikre tider.

SMB forventer mindre vekst

- Halvparten av SMBene forventer stabil omsetning kommende år. En betydelig økt andel tror omsetningen vil gå ned sammenlignet med 2022, mens andelen som forventer økt omsetning, er redusert omtrent tilsvarende.
 - Innen overnatting og servering har 38 prosent tro på at omsetningen vil gå opp. Bygg og anlegg er mer pessimistiske, her tror 29 prosent at omsetningen vil gå ned.
- 32 prosent av SMB forventer redusert resultat, mens 27 prosent forventer økt resultat.
 - De store er mest pessimistiske. Halvparten av de største virksomhetene (over 100 mill. i omsetning) forventer at resultatet vil gå ned.

Markedsforventninger: Omsetning (2022/2023), resultat (2023)

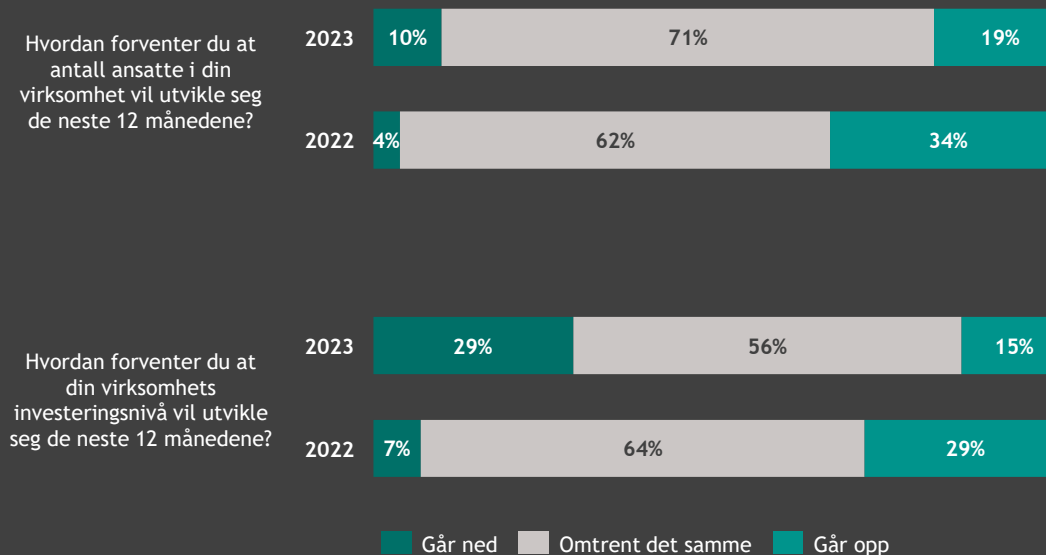


Resultatene viser i nærmeste hele prosent. Det medfører at totalen kan avvike fra 100 %.

SMB forventer mindre vekst

- Flere SMBer forventer at antall ansatte forblir uendret eller går ned sammenlignet med 2022.
 - 1 av 10 virksomheter forventer at antall ansatte skal ned. 19 prosent tror antallet vil øke.
 - Eiendom forventer minst endring i antall ansatte, mens overnatting og servering forventer størst endring.
- Det er en sterk økning i andel SMB-virksomheter som tror investeringsnivået vil gå ned.
 - De største bedriftene (over 100 mill. i omsetning) forventer liten endring. Innen bygg anlegg tror færrest at investeringsnivået vil øke.

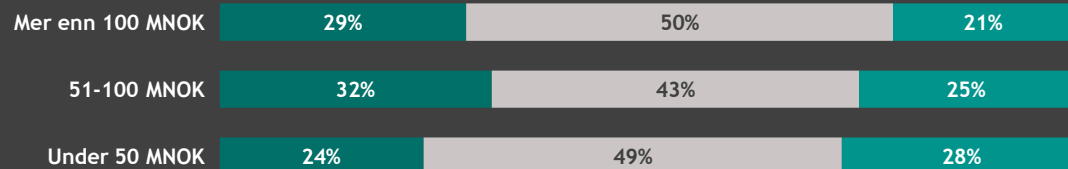
2022/2023: Markedsforventninger: Ansatte, investeringsnivå



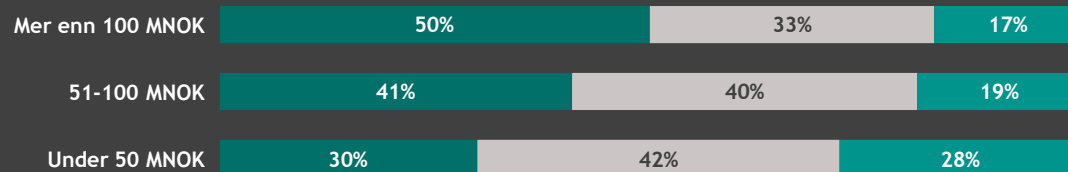
Resultatene viser i nærmeste hele prosent. Det medfører at totalen kan avvike fra 100 %.

Noen forskjeller mellom virksomhetsstørrelser

2023: Hvordan forventer du at din virksomhets omsetning vil utvikle seg de neste 12 månedene?



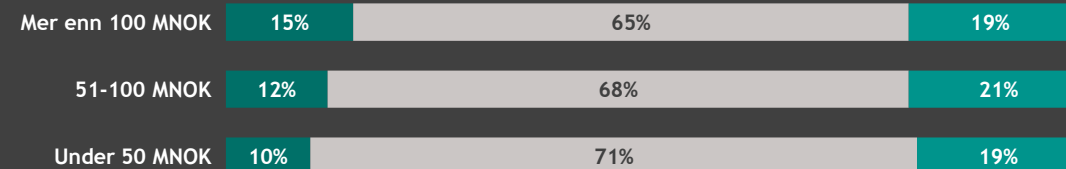
2023: Hvordan forventer du at din virksomhets resultat vil utvikle seg de neste 12 månedene?



■ Går ned ■ Omtrent det samme ■ Går opp

Resultatene viser i nærmeste hele prosent. Det medfører at totalen kan avvike fra 100 %.

2023: Hvordan forventer du at antall ansatte i din virksomhet vil utvikle seg de neste 12 månedene?



2023: Hvordan forventer du at din virksomhets investeringsnivå vil utvikle seg de neste 12 månedene?



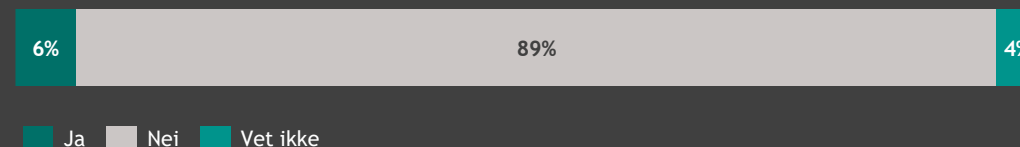
■ Går ned ■ Omtrent det samme ■ Går opp

Resultatene viser i nærmeste hele prosent. Det medfører at totalen kan avvike fra 100 %.

6 prosent av SMB frykter virksomheten kan gå konkurs eller bli avviklet

- 1 av 10 SMBer tror eller er usikre på om virksomheten kan gå konkurs.
- Det er de minste virksomhetene (under 5 mill. i omsetning) som er mest urolig for konkurs: 9 prosent har svart ja på spørsmålet.
- Bygg og anlegg (7 prosent) og handel (8 prosent) har svart noe økt risiko for konkurs, mens eiendom og tjenesteytende (begge 4 prosent) har oppgitt noe mindre risiko for konkurs.
- Blant dem som har svart ja:
 - Omtrent 40 prosent av årsakene som nevnes omhandler avgifter, pris, renter, utgifter, kostnader, energi og strøm.

2023: Tror du din virksomhet kan gå konkurs eller bli avviklet i løpet av de neste 12 månedene?



«Økte kostnader, energi og renter»

«Økte arbeidsgiveravgift og strømkostnader»

«Markedet, priser og strengere krav»

«Vanskelig å få tak i folk»

«Risiko og økende priser, folk sliter med kostnader»

«Strømpriser, skatt»

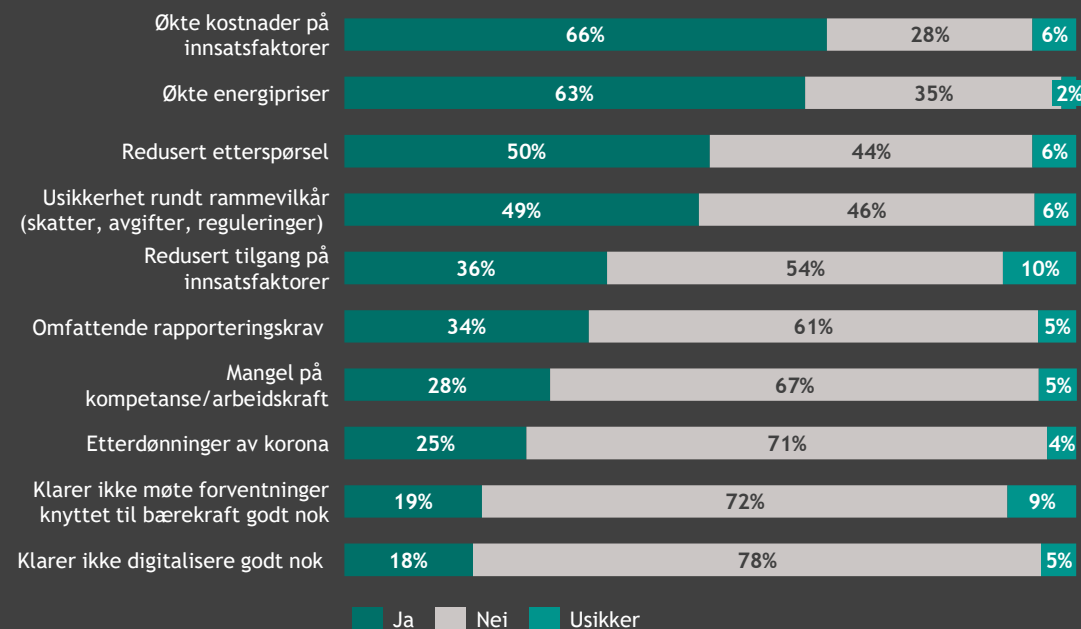
«Uforutsigbare energipriser»

*Resultatene viser i nærmeste hele prosent. Det medfører at totalen kan avvike fra 100 %.

Konsekvenser av den globale uroen bekymrer SMB mest

- Flere enn 6 av 10 virksomheter mener økte kostnader på innsatsfaktorer og økte energipriser er hinder for positiv utvikling. Omtrent halvparten oppgir redusert etterspørsel og usikkerhet rundt rammevilkår.
 - Virksomhetene med over 20 mill. i omsetning treffes hardt av økte energipriser og økte kostnader på innsatsfaktorer.
 - De mindre virksomhetene (opp til 50 mill. i omsetning) og overnatting og servering treffes av utfordringer etter korona.
 - Overnatting og servering treffes hardt av økte energipriser, og sammen med bygg og anlegg av økte kostnader på innsatsfaktorer.

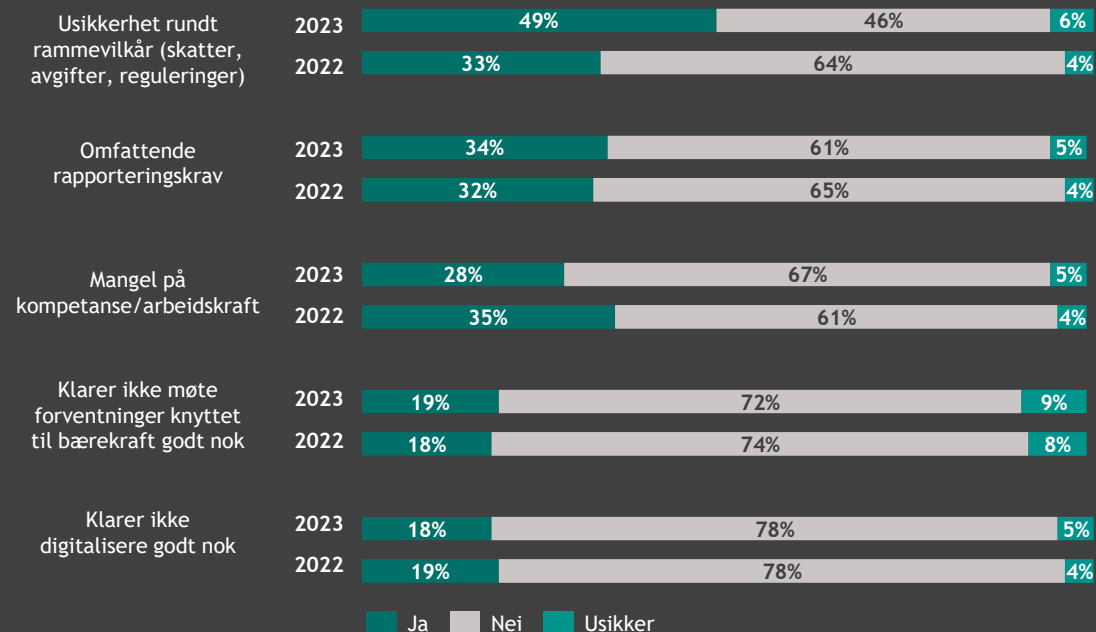
2023: Er det sannsynlig at din virksomhet vil oppleve følgende som hinder for positiv utvikling de neste 12 månedene?



Økt bekymring rundt rammevilkår

- Omtrent halvparten av virksomhetene oppgir at usikkerhet rundt rammevilkår kan hindre positiv utvikling av virksomheten de neste 12 månedene.
- De minste (under 5 mill. i omsetning) treffes minst av usikkerhet rundt rammevilkår.
- Eiendom treffes hardt av usikkerhet rundt rammevilkår, bygg og anlegg av omfattende rapporteringskrav.
- Overnatting og servering treffes hardt av både usikkerhet rundt rammevilkår, mangel på kompetanse, digitalisering og bærekraft.

2022/2023: Er det sannsynlig at din virksomhet vil oppleve følgende som hinder for positiv utvikling de neste 12 månedene?



Resultatene viser i nærmeste hele prosent. Det medfører at totalen kan avvike fra 100 %.



BAROMETER

Bærekraft - Nasjonal

Både optimisme og bekymring for bærekraft i SMB

SMB-barometeret 2023 gir grunnlag for både optimisme og bekymring for bærekraft i små og mellomstore bedrifter (SMB) i Norge. Optimisme, fordi flere ser at bærekraft skaper bedre lønnsomhet og nye forretningsmuligheter. Bekymring, fordi færre SMBer planlegger og iverksetter tiltak for bærekraft det kommende året, og fordi langt flere oppgir økonomi som årsak til manglende tiltak. Vår spådom er at de som greier å beholde eller styrke arbeidet med bærekraft gjennom dårligere og usikre tider blir vinnerne når markedet snur.

GRO HOVDE FIKSDAHL

leder for bærekraftig forretningsutvikling, SMB, BDO Norge



Samtidig som færre SMBer kommer til å jobbe med bærekraftstiltak det kommende året, viser undersøkelsen at 4 av 10 SMBer ikke kjenner til at det finnes lovpålagte krav til bærekraftstiltak eller -rapportering. Andelen er større blant de minste SMBene, som ofte ikke er omfattet av disse regelverkene. Større bedrifter møter stadig mer omfattende, lovpålagte krav til bærekraft de nærmeste årene, som de ser ut for å være godt orienterte om. Mindre SMBer som er leverandører eller samarbeidspartnere av bedrifter som er omfattet av disse, vil oppleve at flere kunder ber dem om å dokumentere sitt bærekraftsarbeid. Dette bør de forberede seg på.

I SMB-barometeret 2022 sa vi at modenheten knyttet til bærekraft blant små og mellomstore bedrifter var forholdsvis lav. Virksomhetenes bærekraftstiltak handlet nærmest utelukkende om klima og miljø. Fremdeles er det en overvekt av de som retter tiltakene mot klima og

miljø, men vi er glade for å se at langt flere nå oppgir at de også jobber med forhold knyttet til økonomi, virksomhetsstyring og etikk og sosiale forhold. Noe av forklaringen kan være krav i åpenhetsloven, som de som treffes må rapportere på innen 1. juli i år. Likevel tyder dette på at modenhet og kunnskapsnivå har økt. Flere er oppmerksomme på at bærekraftig utvikling handler om tre dimensjoner som henger sammen. Du lykkes ikke med en grønn strategi dersom selskapet har svak økonomi eller ikke tar godt vare på folkene sine.

På spørsmål om hva bærekraftstiltakene er forventet å bidra til, har «bedre lønnsomhet» passert «positiv samfunnsutvikling». Vi ser svært positivt på at andelen som mener bærekraft gir nye forretningsmuligheter har økt fra 12 til 28 prosent i år.

Flere har fått med seg budskapet som BDO og flere andre fremhever: Bærekraft lønner seg. Samtidig som du bidrar positivt til samfunnet, øker lønnsomhet og konkurransekraft. Det er kun positive sider ved målrettet og troverdig bærekraftsarbeid. Noen eksempler på dette er at systematisk arbeid med å redusere reisevirksomhet og energibruk kan ta ned både klimautslipp og kostnader, at åpenhet rundt bærekraftsdata gir konkurransefortrinn, og at tydelig satsing på mangfold og inkludering skaper en mer attraktiv arbeidsplass.

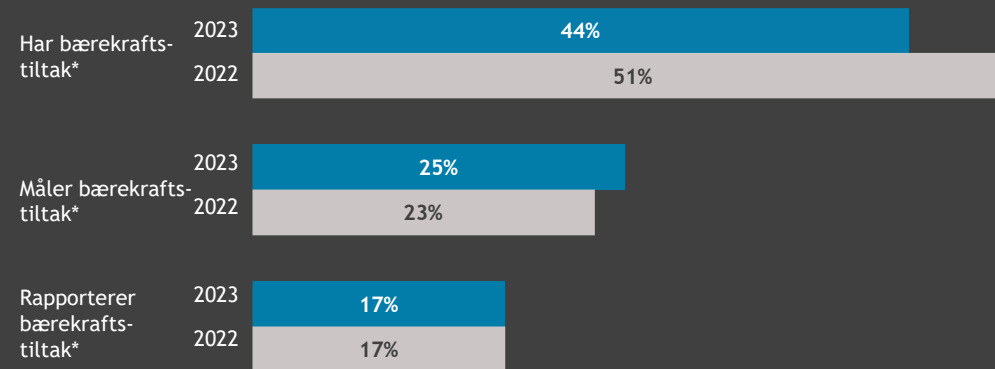
SMB-barometeret viser samtidig at færre forventer vekst, de rigger for å stabilisere driften og møte nedgang. Dårligere økonomi og usikkerhet gjør at enkelte prioriterer ned bærekraft. Vi tror det er mye av årsaken til at færre implementerer eller planlegger bærekraftstiltak i år, og det er mange flere av de som ikke har tiltak som oppgir økonomi som årsak.

Vår oppfordring er at enda flere SMBer ser på mulighetene for økonomisk vekst og verdiskaping som ligger i godt og troverdig bærekraftsarbeid. De som greier å ha to tanker i hodet samtidig gjennom tøffere tider - sikrer langsiktig drift og kontinuitet i bærekraftarbeidet - står sterkere når vi igjen møter oppgangstider. Har du en god strategi og kan dokumentere hva du gjør innen bærekraft, vil dere vinne over konkurrentene når etterspørselen øker, både i offentlige anbud og som leverandør til større, private selskaper.

Noe nedgang i bærekraftsarbeid, men stabilt nivå på måling og rapportering

- Litt under halvparten av totalantallet SMB har gjennomført, gjennomfører eller skal gjennomføre bærekraftstiltak, som er en nedgang fra 2022. 17 prosent rapporterer fortsatt på tiltak.
- Tallene er også for 2023 gjennomgående og tydelig høyere for de større virksomhetene og lavere for de minste virksomhetene.
- Noen bransjeforskjeller:
 - En større andel innen overnatting og servering gjennomfører, måler og rapporterer på tiltak.
 - Eiendom ligger noe under snitt på både gjennomføring, måling og rapportering av tiltak, mens handel ligger noe over.

2022/2023: Andel av SMB totalt (n=1200) som har, måler og rapporterer bærekraftsarbeid



*har gjennomført/målt/rapportert, gjennomfører/måler/rapporterer, skal gjennomføre/måle/rapportere

4 av 10 SMBer kjenner ikke til at det finnes lovpålagte krav til bærekraftstiltak eller -rapportering

- Kjennskapen er større hos de store: Nesten 8 av 10 større SMBer (omsetning over 51 mill.) oppgir at de kjenner til bærekraftskrav.
- Omtrent halvparten av de minste SMBene (under 5 mill. i omsetning) har ikke kjennskap til at det finnes bærekraftskrav.
- 74 prosent av de største (over 100 mill. i omsetning) oppgir at de treffes av kravene, mot 37 prosent av de minste (under 5 mill. i omsetning) oppgir dette.

2023: Kjenner du til at det finnes lovpålagte krav til bærekraftstiltak eller -rapportering?



■ Ja ■ Nei

2023: Hvis JA: Treffes din bedrift av noen av disse kravene?



■ Ja ■ Nei ■ Vet ikke

Bærekraftsarbeid i SMB rettes fortsatt i hovedsak mot klima og miljø ...

Virksomhetene trekker frem følgende eksempler på bærekraftstiltak:

- Transport: Mindre reising ved å redusere bilbruk og utslipp og bytte til miljøvennlige biler.
- Energi: Strømsparing gjennom investering i varmepumpe, solcelle og led-lys.
- Digitalisering: Mer bruk av videomøter, mindre papirforbruk.
- Avfall: Kildesortering, resirkulering og gjenbruk av elektronisk utstyr.
- Innkjøp: Miljømerkede innkjøp, innkjøp av miljøvennlige produksjonsutstyr som emballasje, materialer. Reduksjon av plast, mer kortreiste og lokale innkjøp.

«Strømsparetiltak. Fokus på kostnader, spesielt på kapitalkostnader.»

«Ikke bruke isoporkasser som er standard i bransjen.»

«Kun elektriske maskiner, miljøvennlige batterier. Ingen forbrenningsmotorer.»

«Gå over til mer miljøvennlig alternativer. Resirkulere, bytte over til led-lys.»

«Gjennomgang av innhold i europeisk betong for å unngå farlige stoffer.»

«Sorterer søppel og kjøper gode varer.»

«Alle kontormøbler er brukte.»

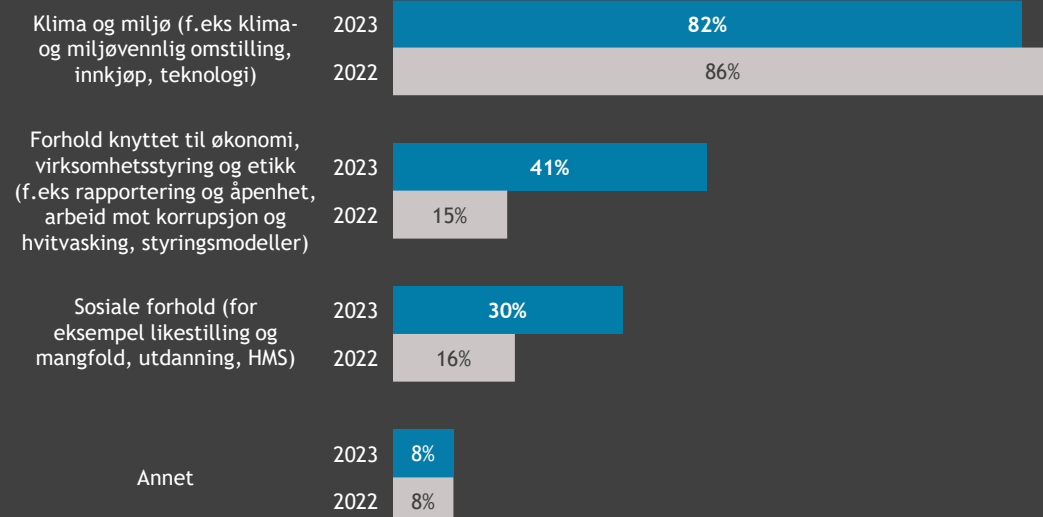
«Varmepumpe, og har en ladbar hybrid.»

«Bytte biler, kjøre mindre.»

... men en større andel jobber også med økonomi/virksomhetsstyring/etikk og sosiale forhold

- Bærekraftstiltakene er fremdeles i hovedsak rettet mot klima og miljø. Dette gjelder fortsatt som hovedregel på tvers av virksomhetsstørrelser.
- En betydelig økning i antall SMBer som implementerer bærekraftstiltak rettet mot økonomi, virksomhetsstyring og etikk og sosiale forhold.
 - Overnatting og servering og eiendom er bransjene med størst fokus på forhold knyttet til økonomi og virksomhetsstyring.
 - Tjenesteyting har større fokus på sosiale forhold sammenlignet med andre bransjer.

2022/2023: Hvilke områder innen bærekraft retter tiltakene seg mot?

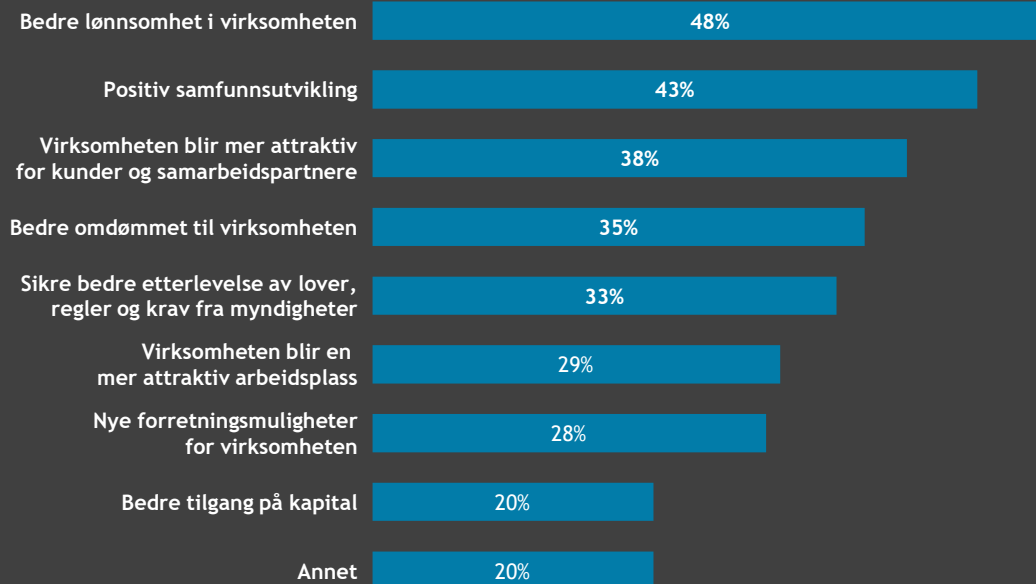


Virksomheten hadde mulighet til å velge flere svaralternativer. Summen av svaralternativene vil derfor overstige 100%.

Tiltakene forventes i størst grad å bidra til bedre lønnsomhet

- Nesten halvparten av SMB oppgir lønnsomhet viktigste forventede effekt av bærekraftstiltakene.
 - 52 prosent av de minste virksomhetene (mindre enn 5 mill. i omsetning) oppgir at bærekraftstiltak bidrar til lønnsomhet.
- De største (over 50 mill. i omsetning) er opptatt av at bærekraftstiltak bidrar til en mer attraktiv arbeidsplass.
- De minste virksomhetene (under 20 mill. i omsetning) mener i mindre grad enn de store at bærekraftstiltak bidrar til å sikre bedre etterlevelse av lover og regler.

2023: Hva er tiltakene forventet å bidra til?

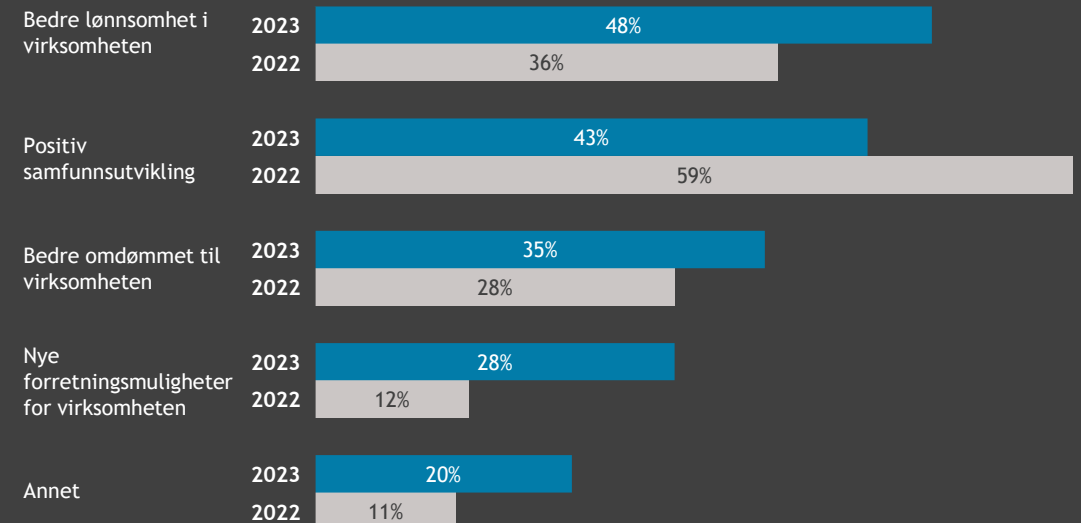


Virksomhetene hadde mulighet til å velge flere svaralternativer. Summen av svaralternativene vil derfor overstige 100%.

Økonomi er blitt en viktigere driver for bærekraftstiltak

- Lønnsomhet har passert positiv samfunnsutvikling som viktigste forventede effekt av bærekraftstiltakene.
- 54 prosent av de største virksomhetene (over 100 mill. i omsetning) oppgir at bærekraftsarbeidet vil styrke omdømmet til virksomheten.
- Andel SMBer som ser på bærekraft som en kilde til nye forretningsmuligheter har også økt betydelig; fra 12 til 28 prosent.

2022/2023: Hva er tiltakene forventet å bidra til?



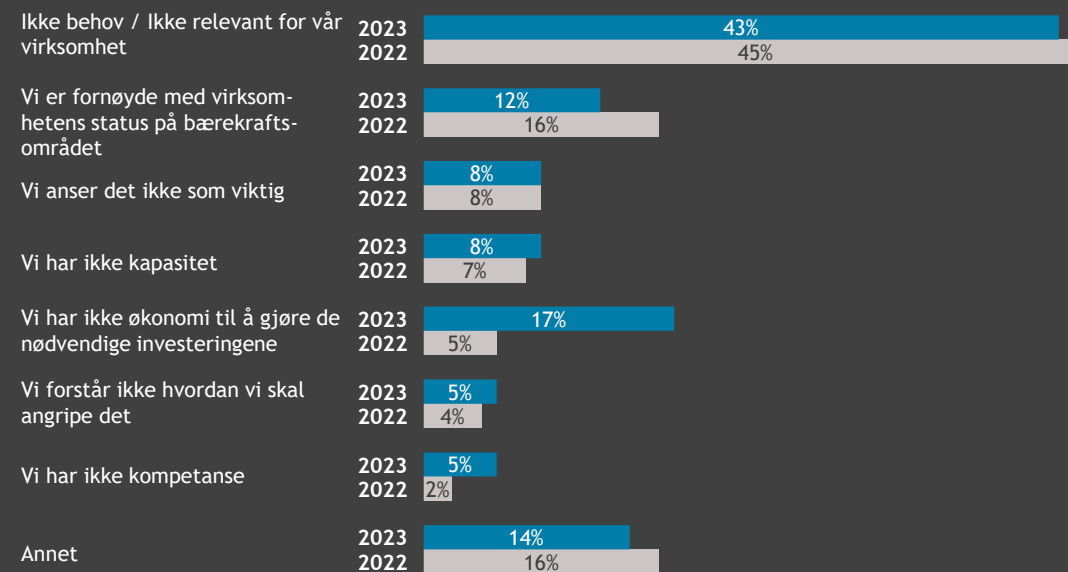
Virksomhetene hadde mulighet til å velge flere svaralternativer. Summen av svaralternativene vil derfor overstige 100%.

Fravær av bærekraftstiltak handler fortsatt i hovedsak om at virksomhetene ikke ser behovet

- Over halvparten av SMB har ikke bærekraftstiltak*. Fravær av bærekraftstiltak skyldes fremdeles at virksomhetene ikke ser behovet.
 - Eiendom og tjenesteytende ser i minst grad behovet for bærekraftstiltak i 2023.
- Mangel på økonomi som faktor har økt betydelig sammenlignet med i fjor.
 - 30 prosent av de største (over 100 mill. i omsetning) og 23 prosent innen handel oppgir økonomi som årsak i 2023.
- Under «Annet» handler det i hovedsak om usikkerhet og usikre tider, kostnader og at virksomheten er del av en kjede som styrer bærekraftstiltak sentralt.

*har ikke gjennomført, gjennomfører, skal gjennomføre

2022/2023: Årsak til at virksomheten ikke har gjennomført, gjennomfører eller skal gjennomføre bærekraftstiltak



Virksomheten hadde mulighet til å velge flere svaralternativer. Summen av svaralternativene vil derfor overstige 100%.



BAROMETER

Digitalisering - Nasjonal

Økt modenhet, men digitaliseringen går sakte i SMB

6 av 10 SMBere har tiltak for å digitalisere virksomheten, som er en nedgang fra fjoråret.

Men flere måler og rapporterer på tiltakene enn tidligere.

Mer systematiske prosesser og større bredde i tiltakene viser en økt modenhet hos bedriftene.

Vi ser likevel at mangel på kompetanse gjør at mange ikke ser behovet for digitalisering, og frykter derfor at utviklingen går for sakte til at Norge klarer å holde tritt med andre land.

MARIANNE RYGVOLD KARLSEN

leder for Digital, BDO Norge



Endringen i bruk av digitale verktøy da pandemien traff norske virksomheter har blitt omtalt som en sjokkdigitalisering. SMB-barometeret for 2023 viser likevel at kun 6 av 10 nå gjennomfører tiltak for å digitalisere virksomheten. Det er en nedgang fra 7 av 10 i fjor.

Nedgangen kan til dels forklares i en mer svekket økonomi: 10 prosent begrunner bedriftens økonomi med at de ikke gjennomfører tiltak, mot 2 prosent i fjor. Hovedårsaken til at tiltak ikke gjennomføres er likevel at halvparten av virksomhetene ikke ser behovet eller føler digitalisering som relevant for sin virksomhet. Dette antyder et kompetansegap i SMB innen digitalisering. En virksomhet må ha digital kompetanse nok til å forstå verdien av teknologi og digitale verktøy. Det derfor grunn til å tro at flere virksomheter har mer å tjene på å digitalisere enn de selv er klar over.

På tross av at digitaliseringen går saktere er det likevel en positiv utvikling. Grad av måling og rapportering av tiltak har økt. 1 av 3 måler på gjennomførte tiltak, mot 21 prosent i fjor, og vi ser en tilsvarende økning i systematisk

rapportering. SMB synes med det å ha en mer målrettet tilnærming i arbeidet, og gevinstrealisering er i fokus. Det reflekterer en økt modenhet. Når flere i tillegg uttrykker misnøye med egen evne til å digitalisere, viser dette en økt bevissthet om et udekket behov og at de ikke er der de ønsker å være.

Digitaliseringstiltakene er mer avanserte enn i fjor. Da særlig hos de større virksomhetene. De oppgir å ha tiltak som omhandler løsninger for å få på plass komplette økonomisystemer, kvalitetssystemer, ordrestyringsløsninger, netthandelsløsninger og CRM, samt digitale produksjonssystemer med rapportering.

Hos de minste virksomhetene ser vi at digitaliseringsgrepene er enklere - som overgang til digitale lagringsløsninger, innføring av regnskapssystem eller enkle løsninger for nettsider og bestillinger på nett. Blant disse sier kun halvparten at de gjennomfører tiltak, og da med liten grad av måling og rapportering.

For mange virksomheter er det mye å hente på en helhetlig digitalisering som skal bidra til økt kundetilfredshet, lønnsomhet, bedre styring og effektive prosesser. Vi ser likevel at 3 av 4 som gjennomfører tiltak, primært konsentrerer seg om intern effektivisering og automatisering av administrative prosesser. Men flere SMBere erkjenner at digitalisering kan bidra til økte forretningsmuligheter - med en økning fra 9 prosent i fjor til 31 prosent i år. Dette vises også i kundegrensesnittet hos SMB-bedriftene, hvor dobbelt så mange som i fjor kjører digitaliseringstiltak for å sikre kundene et bedre tilbud. Økt forventning fra kundene er nok en medvirkende faktor.

44 prosent mener tiltakene de gjør vil gi bedre styringsinformasjon - en økning på mer enn det dobbelte fra i fjor. Med økende antall digitale systemløsninger øker også tilgangen til data, som gir bedre innsikt om kunden og egne prosesser. Effektene er økt kunde verdi og effektivisering.

Årets undersøkelse viser at informasjonssikkerhet nå er på agendaen hos SMB. Informasjonssikkerhet er en av de mest sentrale trendene innen digitalisering, og med et mediebilde som rapporterer om daglige angrepsforsøk mot norske virksomheter har også de minste skjønt at de er mulige mål.

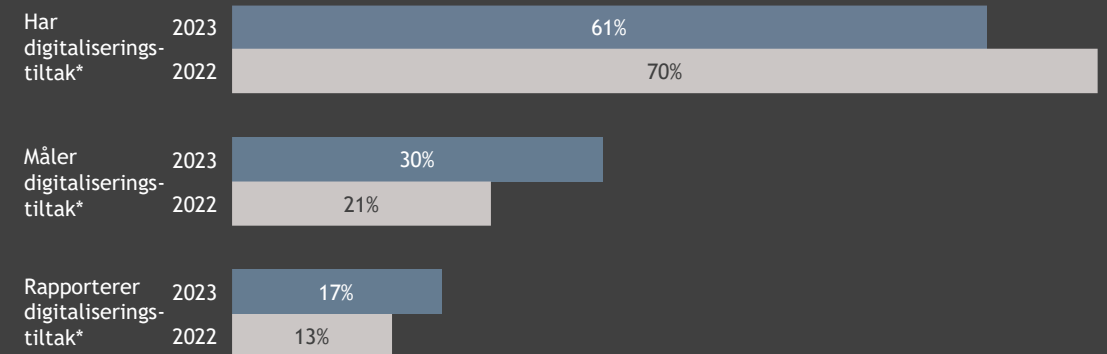
Regulatoriske krav endres kontinuerlig og skaper usikkerhet rundt rammevilkår. 1 av 3 virksomheter mener at digitalisering kan bidra til bedre etterlevelse av kravene. Sammen med sikkerhetsaspektet ser vi at SMB er opptatt av å trygge rammene for driften.

SMBenes evne til å bidra til økt innovasjonstakt er kritisk for at norsk næringsliv fortsatt skal stå sterkt. Vi sporer en positiv utvikling når det gjelder digital modenhet og digitaliseringsbredde, selv om den økonomiske situasjonen er med på å bremse farten.

Noe lavere omfang av digitaliseringsarbeid i SMB, men økning i måling og rapportering på tiltakene

- 6 av 10 av SMB totalt har gjennomført, gjennomfører eller skal gjennomføre digitaliseringstiltak. Det er en nedgang fra 2022.
- Men flere SMBer måler og rapporterer på digitaliseringstiltak.
- Tallene er fortsatt gjennomgående høyere for de større virksomhetene og lavere for de minste.
- Noen bransjeforskjeller:
 - Bygg og anlegg og eiendom ligger for 2023 under snittet på både gjennomføring, måling og rapportering av tiltak, mens tjenesteytende og overnatting og servering ligger noe over.

2022/2023: Andel av SMB totalt (n=1200) som har, måler og rapporterer digitaliseringstiltak



*har gjennomført / målt / rapportert, gjennomfører / måler / rapporterer, skal gjennomføre / måle / rapportere

Digitaliseringstiltakene

Handler fortsatt om å digitalisere eller automatisere etablerte prosesser

Virksomhetene trekker frem følgende eksempler på digitaliseringstiltak:

- Digitalisering av lønn- og personalsystemer, regnskap, fakturering og HMS.
- Digitalisering av kundedata og kundefølgning, elektronisk kommunikasjon med kunder.
- Overgang til skytjenester og -skyløsninger.
- Tilrettelegge for handel via nettsiden og generell brukervennlighet for kunden.
- IT-sikkerhetstiltak og kvalitetssikring.

«Vi har flyttet datasikkerheten vår til ekstern leverandør.»

«Alt av regnskap og økonomi er digitalisert»

«Hele bestillingssystemet er heldigitalt og gjort fleksibelt så vi kan bruke det som vi vil, og det er åpent for at kunder kan bruke det»

«Alt som kan være digitalt, er digitalt.»

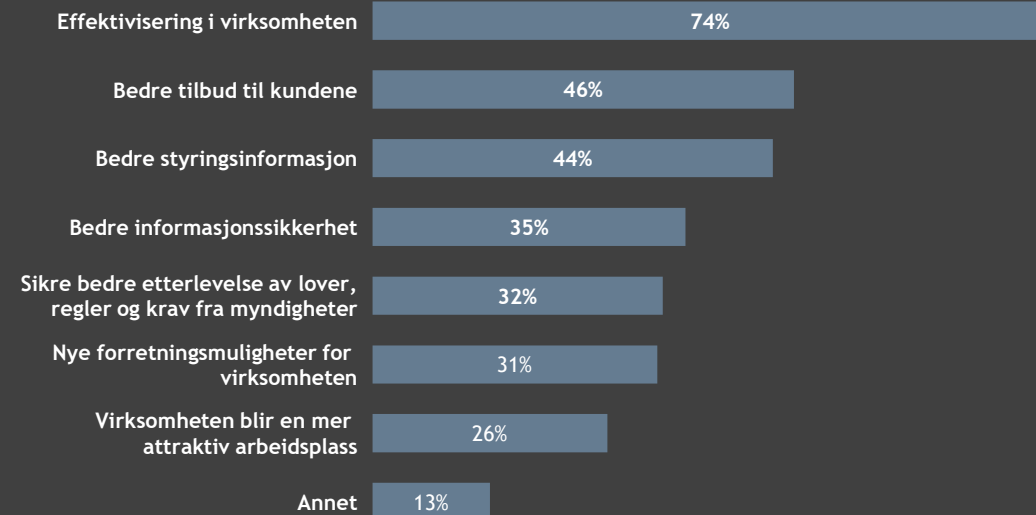
«Sikre brukervennlighet mot kunder gjennom digitalisering av ordreløsninger»

«... få på plass programvare som hjelper til med det [digitalisering], og bytte av stasjonære til bærbare datamaskiner.»

Digitalisering skal fortsatt først og fremst bidra til effektivisering ...

- Mer enn 7 av 10 SMBer mener at digitaliseringstiltakene deres vil bidra til økt effektivisering av virksomheten.
 - De største virksomhetene (over 100 mill. i omsetning) mener i størst grad (83 prosent) at digitalisering gir effektivitet.
- Mer enn en tredel mener digitalisering gir bedre informasjonssikkerhet.
 - De største bedriftene (over 100 mill. i omsetning) mener i minst grad (20 prosent) at digitalisering gir bedre informasjonssikkerhet.
- De mindre virksomhetene (under 50 mill. i omsetning) mener i størst grad at digitalisering gir bedre etterlevelse av lover, regler og krav.

2023: Hva er tiltakene forventet å bidra til?

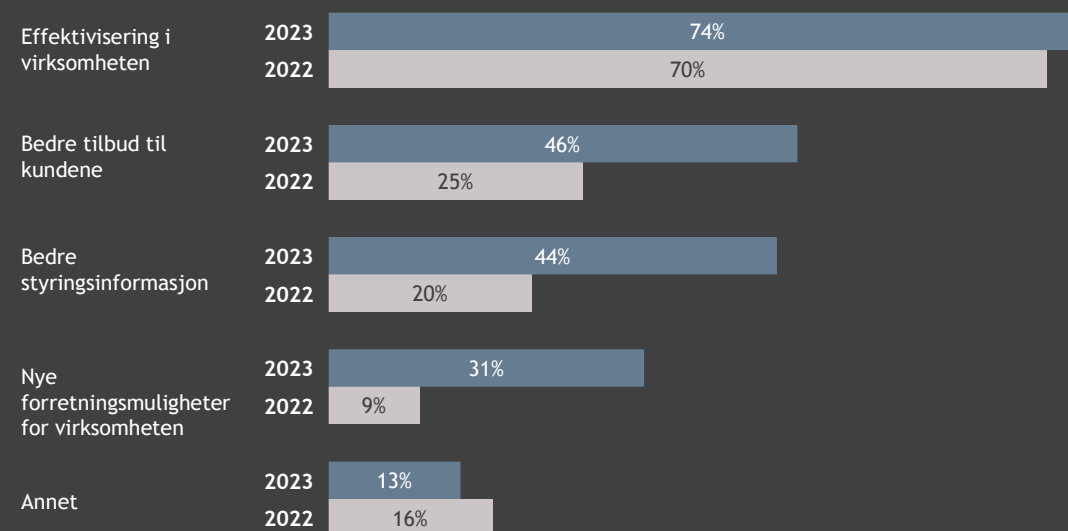


Virksomhetene hadde mulighet til å velge flere svaralternativer. Summen av svaralternativene vil derfor overstige 100%.

... men flere SMBer mener digitaliseringsarbeidet skal treffe bredere

- 46 prosent av SMBene mener at tiltakene gir et bedre tilbud til kundene.
 - Blant de minste virksomhetene (under 5 mill. i omsetning) mener nesten halvparten at digitalisering vil gi kundene et bedre tilbud (49 prosent).
- En betydelig økt andel SMBer mener digitaliseringstiltak betyr nye forretningsmuligheter for virksomheten.
 - Blant de mindre virksomhetene (under 50 mill. i omsetning) mener rundt en tredel at digitalisering vil gi nye forretningsmuligheter.
 - Blant de største (over 100 mill. i omsetning) er tallet 11 prosent.

2022/2023: Hva er tiltakene forventet å bidra til?



Virksomhetene hadde mulighet til å velge flere svaralternativer. Summen av svaralternativene vil derfor overstige 100%.

SMB ser fortsatt i liten grad på manglende digitalisering som en utfordring

18%

mener det å ikke klare å digitalisere godt nok er et sannsynlig hinder for positiv utvikling neste 12 mnd.



- Noen bransjeforskjeller:
 - 26 prosent i overnatting og servering mener dette er et hinder.
 - Innen bygg og anlegg ser 22 prosent dette som et hinder.
 - 7 prosent innen eiendom mener dette er et hinder.

- De minste virksomhetene ser dette som et noe større problem enn de største.
- Blant de minste (under 5 mill. i omsetning) er tallet 21 prosent.

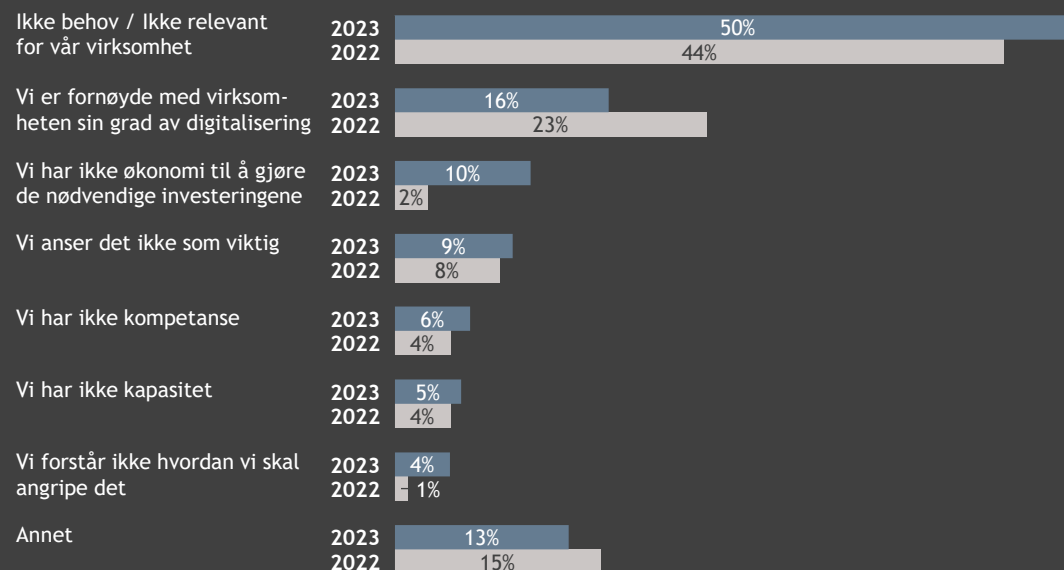


Fravær av digitaliseringstiltak handler fremdeles om at virksomhetene ikke ser behovet

- 6 av 10 SMBer har gjennomført, gjennomfører eller skal gjennomføre digitaliseringstiltak*. Fravær av tiltak handler i hovedsak om at virksomhetene ikke ser behovet.
 - Flest innen eiendom oppgir at de ikke ser behovet for digitaliseringstiltak i 2023.
- Mangel på økonomi som faktor har økt betydelig sammenliknet med i fjor.
 - De større bedriftene (mellom 50 og 100 mill. i omsetning) og handelsbransjen oppgir i størst grad økonomi som årsak.
- «Annet» omhandler i hovedsak at digitaliseringstiltak er styrt sentralt, generell usikkerhet i markedet og at SMB allerede er digitalisert i stor grad.

*har gjennomført, gjennomfører, skal gjennomføre

2022/2023: Årsak til at virksomheten ikke har gjennomført, gjennomfører eller skal gjennomføre digitaliseringstiltak



Virksomhetene hadde mulighet til å velge flere svaralternativer. Summen av svaralternativene vil derfor overstige 100%. /Grunnet endring i statistisk verktøy avviker verdien i kategori "Ikke behov (2022)" <2 pp



BDO

tett på